

POZICIJA

2012 m. Nr.3.

LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ ASOCIACIJOS INFORMACINIS LEIDINYS

Leidžiamas nuo 1989 metų

LŽTA ATSTOVAUJA:

Tarptautinei Žmogaus Teisių Gynimo Federacijų Lygai
FIDH (būstinė Paryžiuje)
www.fidh.org

Europos Žmogaus Teisių Asociacijai
AEDH(būstinė Paryžiuje)
www.aedh.eu

Tarptautinei Helsinkio Žmogaus Teisių Federacijai
IHF (reformuojama)
www.ihf-hr.org

Asociacijos komitetas

Garbės pirmininkas -
Viktoras PETKUS
Lietuvos Helsinkio grupės
pirmininkas

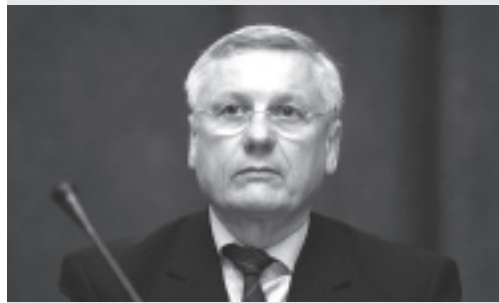
Pirmininkas –
Vytautas BUDNIKAS
"Pozicijos" vyr.redaktorius

Asociacijos steigėjai:

Egidijus BIČKAUSKAS
(teisėininkas, Kovo -11-tosios Akto signataras)
Antanas BURACAS
(akademikas)
Stasys BUŠKEVIČIUS
(politikas)
Arimantas DUMČIUS
(habil.dr., profesorius, LR Seimo narys)
Stanislovas DOBROVOLSKIS
(kunigas, vienuolis)
Bronius GENZELIS
(profesorius, Kovo11-tosios Akto signataras)
Romas GUDAITIS
(rašytojas, Kovo11-tosios Akto signataras)
Egidijus KLUMBYS
(gydytojas, Kovo11-tosios Akto signataras, LR Seimo narys)
Bronius KUTAVIČIUS
(kompozitorius)
Justinas MARCINKEVIČIUS
(rašytojas, poetas)
Vytautas MARTINKUS
(rašytojas)
Algimantas NASVYTIS
(architektas)
Kęstutis LAPINSKAS
(LR Konstitucinio Teismo pirmininkas 2008-2011 metais, Kovo11-tosios Akto signataras)
Juozas OLEKAS
(gydytojas, LR Seimo narys)
Juras POŽELA
(akademikas)
Pranas RACIŪNAS
(kunigas, vienuolis)
Kazimieras UOKA
(LR Seimo narys, Kovo -11-tosios Akto signataras)
Stasys UOSIS
(habil. dr., profesorius)

Kandidatas į LR Seimo narius

Lazdynų vienmandatėje rink. apygardoje Nr. 9.
Politinės partijos "Drašos kelias" sąrašas Nr.6.

Vytautas Budnikas –
„Pozicijos“ redaktorius,
Nepartinio demokratinio
judėjimo tarybos narys,
Lietuvos žmogaus teisių
asociacijos pirmininkas

Nepartinis demokratinis judėjimas (NDJ) ir Lietuvos žmogaus teisių asociacija (LŽTA) siekia, kad į valdžią patektų kompetentingi ir nepriekaištingos reputacijos žmonės, kurie tarnautų ne sau, o Lietuvai.

Kandidatas laikosi NDJ, LŽTA ir Lietuvos Helsinkio grupės nuostatų

Nepartinio demokratinio judėjimo pirmininkas, buvęs Nepriklausomos Lietuvos užsienio reikalų ministras, "Drašos kelio" politinės partijos kandidatas į Seimo narius profesorius Povilas Gylis:

SEPTYNI NEGINKLUOTO VALSTYBĖS NAIKINIMO BŪDAI

Plano esmė galėtų būtų tokia: kaip nesigriebiant karinių priemonių (šiais laikais tai daryti sunkiau – pasaulis gali pasmerkti), subtiliausiu būdu (kad procesas vyktų nepastebimai) susilpninti ir padaryti negyvybinga, neturinčia savisaugos instinkto mūsų šalį. Užsibrėžus tokį tikslą būtų galima suformuluoti tokias, mano manymu, veiksmingas nekarinio šalies numarinimo užduotis savo nematomo fronto kovotojams:

(Nukelta į 2 p.)

Nepartinio demokratinio judėjimo pirmininko pavaduotojas filosofas, doc.dr. Krescencijus Antanas Stoškus:

MŪSŲ JAU NE TRYS MILIJONAI

Jūs tikite, kad gyvena trys milijonai? Aš tuo abejoju. Matyt, kai kam labai reikėjo, kad tiek būtų paskelbta. Manau, kad arčiau tiesos yra skaičius 2 mln. 700 tūkstančių.

Seniai visi, kam rūpėjo, žinojo mūsų emigracijos tempus, kuriuos, be kita ko, kasmet skelbė ir Statistikos departamentas. Jau 1990 m. iš Lietuvos išvyko 23 592 žmonės. 1991 m. dėl emigracijos Lietuva sumažėjo 10 675, o 1992 m. – 25 332 žmonėmis. Nuo 1992 iki 2004 metų iš Lietuvos išvyko 260,4 tūkstančio (7 proc.) gyventojų.

(Nukelta į 2 p.)

(Atkelta iš 1 p.)

SEPTYNI NEGINKLUOTO VALSTYBĖS NAIKINIMO BŪDAI

- Neleisk susiformuoti protingai, teisingai, dorai ir patriotiškai šalies valdžiai.
- Neleisk spręsti svarbiausių šalies gyvybingumui gresiančių problemų (pvz., viešųjų finansų, energetinio saugumo, aukštųjų technologijų skatinimo). Svarbiausias problemas paskandink smulkių problemėlių liūne.
- Moralinius principus, aukojimąsi bendram reikalui, altruizmą marginalizuok – stumk į žmonių pasaulėjautos pakraščius, paskelbk juos praeities atgyvenomis.
- Jaunimo emocinį pasaulį skurdink, įvedant tokias jiems svarbias temas, kaip pramogos ir seksualiniai santykiai.
- Nustekenk inteligentią – ji pavojinga. Neleisk protinio darbo atstovams užsiimti viešais, nacionaliniais reikalais. Jų darbo ir gyvenimo sąlygos turi būti tokios, kad jie nuolat galvotų tik apie savo fizinį išgyvenimą „iki kitos algos“.
- Griausk verslininkų mokestinę moralę, įtikink juos, jog mokesčiai yra tik našta verslui, bet jokiū būdu neleisk jiems susiorientuoti, kad tai yra investicija į valstybę, be kurios būtų blogai ir jiems, mokėjimas už civilizaciją.
- Neleisk normaliai veikti teisingumo sistemai. Daryk taip, kad teisė toltų nuo teisingumo, nes juridinė neteisybė yra viešoji blygybė, kuri veiksmingai griaua valstybinės tvarkos pamatus.
- Įklampink visuomenę į nuolatinę praeities problemų narpliojimą. Tačiau tai neturėtų būti tikros istorinės tiesos paieškos, o valstybės griovimo plano dalis.
- Uždaryk šalį, kiek tai šiais laikais įmanoma, jos vidinėje informacinėje erdvėje, „provincializuok“ ją, o iš išorės ateinančią informaciją nuolat dozuok ir „nuspalvink“ tam tikra, reikiama, spalva.
- Jei sėkmingai vykdomas šalies „nukultūrinimo“, „provincializavimo“ planas, išderinti užsienio politiką nebus sunku, ir šalis blaškysis tarp „pasaulio bambos“ vienais atvejais ir nuolankaus vasalo kitais vaidmenų.
- **P.S.** *kas gali paneigti, kad jau du dešimtmečius mūsų šalyje daug kas vyksta pagal aukščiau aprašytą planą? O gal tai ne planas, o mūsų naujosios nomenklatūros intelektualinės ir moralinės negalios išdava. Skirtumas tarp tų dviejų variantų nėra didelis: abiem atvejais rezultatas yra tas pats – mūsų valstybė nyksta.*

P.Gylys. Ištrauka iš „Septyni neginkluoto valstybės naikinimo būdai“. Vilnius, 2012.

(Atkelta iš 1 p.)

MŪSŲ JAU NE TRYS MILIJONAI

Nebuvo įtakingos ir kartu sveiko proto nepraradusios galvos. Niekas nereagavo: visais kanalais buvo trimituojama, kaip naudinga ir protinga išvažiuoti iš Lietuvos.

Niekas Lietuvoje taip nesuaktyvino agresyviųjų žmonių, kaip nuo pat Nepriklausomybės pradžios valdžios veiksmais ir jos pavyzdžiu įtvirtinta stipriųjų viešpatavimo, arba grobimo, politika. Dabar ji paprastai vadinama oligarchų valdžia. Tai nėra visai tinkamas pavadinimas, nes jos esminis požymis yra tas, kad ne valdžia tarnauja valstybei, bet valstybė tarnauja jai. Valdžios toleruojami savivaliautojų sluoksniai formuoja tą slegiančią aplinką, kuri verčia trauktis arba susitaikyti su vergiška padėtimi ne tik silpnus, bet ir padorius šalies žmones.

Kai kam vis tebeatrodo, kad publika nieko nesupranta, o jų grupiniai interesai yra tas pats, kas visos valstybės ir tautos interesai. Dabar ši giesmė skamba naiviai, ciniškai ir begėdiškai. Klausiate, kuo tai gresia. Žinoma, tautos miršta taip pat kaip ir žmonės.

www.delfi.lt/news/ringas/lit/filosofas-k-stoskus-tautos-mirsta-taip-pat-kaip-ir-zmones.d?id=46046715#ixzz271Wk64h7

LŽTA pozicija:

- Kraštutinis liberalizmas ir kapitalo galios stiprinimas naikina nacionalines valstybes. Atsvara - sugrįžimas prie nacionalinių vertybių ir krikščioniškosios moralės principų.
- Lietuvis turi nepaneigiamą prigimtine teisę turėti Lietuvos pilietybę. Ji gali būti atimta iš jo tik įstatymo nustatyta tvarka.
- Valstybė privalo įsteigti reemigracijos tarnybą (tai jau padarė Latvija).
- Turime skatinti išeivijos ryšius su Lietuva - sudaryti sąlygas ir lengvatas išeivijos studentams mokytis Lietuvoje.
- Puoselėkime ir skatinkime glaudžius kultūrinius, ekonominius ir politinius ryšius su išeivija, išnaudokime išeivijos lietuvių pajėgas Lietuvos valstybės įvaizdžiui tarptautinėje arenoje stiprinti.

Nepartinio demokratinio judėjimo tarybos narys, M. Romerio universiteto teisės profesorius, habil. dr. Alfonsas Vaišvila:

BŪTINA TEISMŲ REFORMA

Būtina pripažinti piliečiams teisę kreiptis į teismą su ieškiniu viešajam interesui ginti, viešuoju interesu pirmiausia laikant Lietuvos valstybę, jos nepriklausomybę, tautos kalbą, šeimą, tautos istorinį palikimą, tradicijas, demokratiją, teismų nepriklausomumą ir kitas vertybes, kurioms viešojo intereso statusą gali pripažinti teismas, nagrinėdamas konkrečią bylą.

- Vykdamas teisingumą įsteigti bendrosios kompetencijos ir administraciniuose teismuose tarėjų arba visuomenės atstovų institutą, kurių dalyvavimas būtų privalomas viešojo intereso gynimo bylose, taip pat nagrinėjant bylas dėl valstybės tarnautojų piktnaudžiavimo tarnybine padėtimi, dėl žalos padarymo itin stambiu mastu, korupcijos, vaiko teisių pažeidimų bei visose bylose, kuriose ginamas viešasis interesas, taip pat rezonansinėse bylose.
- Nustatyti teismams pareigą viešai aiškinti savo priimtų nutarčių, sprendimų, nuosprendžių teisinius ir faktinius argumentus, jei to prašo piliečiai, žurnalistai ar valstybės institucijos pareigūnai. Toks komentavimas nekeičia teismo priimtų sprendimų

turinio, o tik daro jį labiau suprantamą.

- Ginant piliečių nuosavybės teisę, turtinė žala, padaryta asmenims neteisėtai valstybės pareigūnų ar institucijų veiksmis, kurią valstybė kompensavo nukentėjusiesiems, išieškoma iš visų kaltų asmenų solidariai be senaties termino. Jei jų turimo turto neužtenka padarytai žalai atlyginti, jie turi būti traukiami baudžiamojon atsakomybėn.

Iš pranešimo NDJ suvažiavime. Vilnius, 2012 m.

LŽTA pasiūlymai:

- Būtina skatinti piliečius ginti teismuose bendruosius interesus (atleisti nuo žyminio mokesčio, o bylą pralaimėjus, priteisti padengti tik minimalias teismo išlaidas, kaip yra Vakarų Europos valstybėse).
- Pakeisti ir papildyti LR Teismų įstatymą ir nustatyti, kad visuomenės teisėjų arba tarėjų atranką vykdytų visuomenės pasitikėjimą turinčios visuomeninės organizacijos.
- Visuomeniniai teisėjai arba tarėjai privalo turėti sprendžiamąjį balsą teisę.
- Interneto tinklalapyje privalu skelbti teisėjų biografijas ir duomenis apie teisėjų priimtus ir aukštesnių teismų instancijų panaikintus nepagrįstus jų sprendimus bei nutartis.
- Suderinti Lietuvos teisės aktus su ES teise. Nustatyti ir pašalinti nacionalinių įstatymų ir teisės aktų tarpusavio prieštaravimus.

Nepartinio demokratinio judėjimo tarybos narys, socialinių mokslų daktaras, Vilniaus universiteto profesorius Romas Lazutka:

VALSTYBEI NEDERA SPAUSTI VARGUOLIŲ

Kai algos juokingo dydžio, kai dėl nepakankamo finansavimo merdėja draudimas nedarbo, senatvės, negalios atveju, kai iš esmės nėra paramos šeimai (turime galvoje ne tuos atvejus, kai ji jau nuskurdusi, o tiesiog kai turi papildomą vaikų išlaikymo našta), didelė gyventojų dalis su savo pajamomis krinta ant socialinės pašalpos tinklo – gerokai sudrįskusio ir ištiesto prie pat visuomenės dugno.

Valdžiai nederėtų spausti bedarbių ir bedalių, žeminti varguolius viešaisiais darbais. Lietuva išgyveno neregėtą ekonominę krizę, o ar bankrutavo bent vienas monopolininkas?

Pagrindinis kriterijus yra kainų augimas. Būtent tuos žmones, kurie gauna minimalią algą, valstybė ir turi saugoti. Dėl to valstybė koreguoja minimalią mėnesio algą.

Vilniuje per nepriklausomybės laikotarpį pastatytas tik vienas valstybinis vaikų darželis. Jaunos šeimos neturi kur palikti vaikų, negali dirbti. Taigi darželių reikia. Vadinas, reikia ir auklėtojų. Tokiu būdu valstybė gali ir privalo kurti naujas darbo vietas.

Žmonės nuolat gąsdinami krizėmis ir todėl nedrįsta pinigų leisti. Jei neleidžiami pinigai, nekuriamos ir darbo vietos, įmonėms nereikia daugiau darbuotojų, nereikia daugiau prekių ar paslaugų. Štai kaip svarbu didinti vidaus paklausą. Turtingesnieji dalį pajamų išleidžia ne šalyje, tad dalis pinigų iškeliauja. O mažas pajamas gaunančių žmonių pinigai lieka šalyje. Taigi didesnės minimalios mėnesio algos pirmiausia „suplauks“ mūsų šalies verslininkams, pagyvės vidaus rinka.

<http://klaipeda.diena.lt/naujienos/ekonomika/r-lazutka-speja-kad-nedarbas-mazes-441497/psl-2#ixzz26rIjwbs2>

Nepartinio demokratinio judėjimo pirmininko pavaduotojas, Nacionalinio pareigūnų profesinių sąjungų susivienijimo pirmininkas, teisininkas
Vytautas Bakas:

SU TOKIA CHEBRYTE KOVOTI REIKIA “DANTŲ”

Valstybės, kurioje siaučia ekonominė krizė, teisėsauga priversta prioritetu kelti fizinį išlikimą? Tikrieji jos tikslai natūraliai atidedami į mažiausiai antrąją vietą. Galima būtų rašyti apie sąmokslų teoriją ir paklausti, kam tokia situacija naudinga. Juk lėšos investicijoms (valstybės finansuojamos statybos, turto įsigijimas) vykstant visuomenės spaudimui mažinamos negailestingai, sakoma, kad būtent čia kyšojo nemenkos “otkatų” sistemos ir atsidėjimo už paramą politinės kampanijos metu galimybės.

tu“ sistemos ir atsidėjimo už paramą politinės kampanijos metu galimybės.

Kas belieka? Kaip atsiskaityti su rinkimų „rėmėjais“. Natūralu – leisti siautėti šešėliui. Kontrabanda, pinigų plovimas – latentiniai nusikaltimai, jų neišmatuosi, bet gali ir nujauti. Juk praėjusio amžiaus pirmoje pusėje JAV ir Europoje vykę ekonominiai-politiniai ekscesai pagimdė garsiausius pasaulio nusikaltėlius.

Nepaprieštarausį generaliniam prokurorui, kuris teigia netikintis, jog siaučiant krizei šalyje nėra pinigų plovimo atvejų. Sutinku su prokuroru, bet, matyt, reikėtų pabrėžti ir tai, kad su tokia “chebryte” kovoti reikia “dantų”. Viena vertus, dėl pačios nusikaltimų finansų sistemoje prigimties ir ypatingos teisėsaugininkų kvalifikacijos, kita vertus, dėl vienos giliausių bent jau tarp Europos šalių politinės korupcijos Lietuvoje. Remiantis sąmokslų teorija, rimta kliūtis šešėliui, o tuo pačiu ir „otkatams“, yra kvalifikuota ir gerai dirbanti teisėsauga, todėl natūralu, kad jai reikia iškalti likusius dantis.

<http://dainius.org/2009/07/30/v-bakas-kovoje-uz-buvi-policija-yra->

LŽTA bendramintis ir viešojo intereso gynėjas, Vilniaus “Žvėryno” bendruomenės pirmininkas, teisininkas
Paulius Markevičius:

VARTOTOJUI BRUKAMA ŠILUMOS ENERGIJA

Norint veiksmingai sumažinti šilumos kainas, siūlyčiau šias veiksmų plano gaires:

- Būtina atlikti šilumos ūkio padėties įvertinimą.
- Išanalizuoti šilumos vartojimą ir tiekimą reglamentuojančius teisės aktus, parengti pataisas, kurios užtikrintų vartotojų teisių apsaugą, konkurenciją ir užkirstų kelią monopolijoms ir karteliams. Darbo grupę turėtų sudaryti įvairių institucijų ir visuomenės atstovai.
- Sujungti Vartotojų teisių apsaugos, Energetikos inspekcijos, Kainų kontrolės komisijos, Metrologijos tarnybos bei inspekcijos funkcijas, suteikiant realias galias vartotojų teisėms ginti.
- Supaprastinti šilumos apskaitą, daryti ją skaidrią, kiekviename bute ir name įrengiant individualią apskaitą ir apskaitos prietaisų metrologinę patikrą.
- Šilumos sąskaitose pateikti visą informaciją, kad vartotojas galėtų patikrinti sąskaitos pagrįstumą (turi būti nurodoma šilumos paskirstymo metodika, suvartotas šilumos kiekis visame name, šilumos kaina, de-

klaruotas, faktiškai suvartotas karštas vanduo, namo plotas ir kt.).

- Ginant vartotojų teises, būtina šilumos skirstymo metodikų peržiūra (individualus vartotojas turi mokėti tik už savo faktiškai suvartotą šilumą). Karšto vandens ruošimas ir šiluma, skirta namo šildymui, turi būti apskaitoma atskirais apskaitos prietaisais.
- Neleistina, kad šilumos tiekėjas reguliuotų tiekiamos šilumos kiekį. Ji turi būti apskaitoma pertvarkant vamzdynus. Namų vamzdynų renovaciją turi vykdyti šilumos tiekėjas, jam skiriama ir valstybės bei ES parama.
- Šilumos tiekėjas atsako už šilumos tiekimą iki kiekvieno buto, kuriame įrengiama individuali apskaita. Šilumos tiekėjas turi prižiūrėti vamzdynus iki butų šilumos skaitiklių. Turi būti panaikintas tarpininkas tarp vartotojo ir šilumos tiekėjo.
- Turi būti peržiūrėta šilumos bazinė kaina, leidžiant šilumos tiekėjui įtraukti sąnaudas tik šilumos tiekimo metu (šildymo sezono metu), o ne visų metų sąnaudas, kai šiltuoju metų laiku gaminama nerentabili elektra. Atskirti realias elektros ir šilumos gamybos sąnaudas.
- Turi būti neribojama ir nevaržoma vartotojų teisė pasirinkti kitą šildymo būdą (butuose, namuose ir kitur), jei leidžia buto, namo techninės galimybės. Turi būti skatinama konkurencija, šilumos gamyba atskirta nuo šilumos tiekimo.
- Pripažinti šilumos tiekimą bendrojo ekonominio intereso paslauga, kurios tiekimas negali būti susijęs su pelno siekimu. Gražinti šilumos ūkius valstybei, įsteigiant šilumos ūkio valdymo įmonę.

- Supaprastini bendrijų steigimo tvarką iki paprastos rašytinės formos sutarties sudarymo

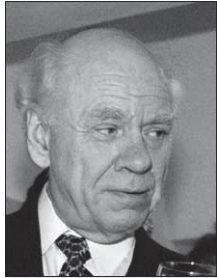
<http://www.ekspertai.eu/kodel-rubikoniniai-silumos-rykliai-puole-ginti-silumos-vartotoju/>

LŽTA pasiūlymai:

- Sovietmečio statybos pastatai Lietuvoje suvartoja 2-3 kartus daugiau šilumos negu pastatai Skandinavijos šalyse. Gyventojai turėtų burtis į bendrijas, patys rū-

pintis savo namų ūkiu, jo priežiūra, šilumos apskaita ir namų renovacija.

- Skandinavijos šalyse daug naudojama biokuro. Lietuvoje šildoma beveik vine dujomis. Pinigai, gauti už dujas, iškeliauja iš Lietuvos. Tuo tarpu už biokuro gamybą gauti pinigai lieka Lietuvoje. Gamindami šilumą iš biokuro, daugiau sutaupykite pinigų ir sukurtume naujų darbo vietų.

Lietuvos žmogaus teisių asociacijos narys, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos AKTO „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ signataras, humanitarinių mokslų habilituotas daktaras, profesorius
Bronislovas Genzelis:

VISOS PARTIJOS AUTORITARINĖS

Nekalbu apie partijas, kurių tikslas – paimiti tai, kas „blogai padėta“. Ir tarp konservatorių, ir tarp socialdemokratų, ir „Tvarkos ir teisingumo“ partijoje yra padorių žmonių. Tačiau mūsų partijos nemoka apsisvalyti, jos laikosi principo ginti savus, kad ir ką jie darytų. Kaž-

kokie pirmųkščiai gentiniai santykiai... Nežinau, kokie motyvai veikia, tačiau padorūs politikai per rinkimus partijų sąrašuose smunka žemyn, o iškyla žmonės su šleifais. Reitingavimas vyksta labai silpnai, o rinkimų sąrašai sudaromi, matyt, finansinio kandidatų pajėgumo principais.

Yra dar vienas dalykas. Kartą kalbėjau su giminingos Švedijos partijos nariu, ir jis paklausė, kiek narių yra mūsų partijoje. Atsakiau, kad apie 15 tūkst. Jis nusistebėjo: „Ir jūs norite laimėti rinkimus? Mūsų partijoje – 600 tūkst. narių.“ Ką tai reiškia? Viena vertus, vyksta normalus darbas vietoje, tam yra pakankamai žmonių. Be to, gausios partijos reiškia ir tai, kad žmonės gali kontroliuoti jas ne tik per rinkimus, bet ir tiesiogiai dalyvaudami jų veikloje. Pas mus visos partijos yra autoritarinės – velionis Algirdas Brazauskas, Rolandas Paksas, Viktoras Uspaskichas ir t. t.

<http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/musu-elitas-svajoja-ne-palikti-pedsaka-istorijoje-o-isirengti-nama.d?id=36668473#ixzz27SV05PSu>

ŠEIMA NEBĖRA VERTYBĖ

Lietuvos demografinė situacija blogėja. Mažėja gimstamumas, iškilo grėsmė išlikimui. Visuomenė sensta, daugėja pensininkų. Lietuvoje 100 santuokų tenka 45 skyrybos. Jos prognozuojamos maždaug pusėi susituokusių porų. Lietuva, kaip skelbia „Eurostat“, kartu su Belgija, Čekija, Danija, ES užima lyderės pozicijas. Mažiausiai skyrybų Airijoje, Italijoje, Slovėnijoje, Graikijoje.

<http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/skyrybu-skaiciaus-didejimas-igauna-pagreiti.d?id=47687485#ixzz272fV3fvE>

Nereikia būti apdovanotam ypatinga įžvalga, kad suprastum, jog santuokos institutui valstybės teisinėje sistemoje paliekama greičiau ne konstitucinė, bet dekoratyvinė funkcija. Po Konstitucinio Teismo nutarimo klausimas, kas yra šeima, tampa nebe asmenų laisvo apsisprendimo, bet faktinių aplinkybių klausimu.

<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2011-09-29-vygantas-malinauskas-seima-kyla-ne-is-emociju-bet-is-vieso-moralinio-isipareigojim/69593>

LŽTA pozicija:

Šeima yra pirminis socialinis gėris. Ji yra visuomenės pažangos pagrindas, tautos gerovės ir išlikimo ga-

rantas. Gyvenimas nesusituokus didina tarpusavio santykių įtampą, polinkį į seksualinę neištikimybę, nenorą ar atidėliojimą turėti vaikų. Sugyventinių vaikai turi daugiau elgesio ir kitokių sutrikimų. Būsto problema lemia santuokų mažėjimą, jų atidėjimą vėlesniam laikui ir mažą gimstamumą. Todėl valstybė privalo:

- kurti šeimai palankią aplinką;
- formuoti teigiamą visuomenės požiūrį į šeimą per valstybės švietimo sistemą ir bendruomenes;
- ugdyti jaunų šeimų atsakomybę ir pagarbą žmogaus gyvybei nuo jos pradėjimo iki natūralios mirties;
- sudaryti sąlygas tėvams laisvalaikį leisti drauge su vaikais;
- remti kultūros, sporto ir poilsio renginius šeimoms;
- didinti žiniasklaidos atsakomybę už propaguojamas šeimos vertybes;
- riboti žiniasklaidoje smurto kultūrą;
- iš esmės pagerinti valstybės paramą įsigyjant būstą šeimoms, auginančioms vaikus, ypač gausioms šeimoms;
- daugiavaikėms šeimoms kompensuoti būsto šildymo ir kitas būsto išlaikymo išlaidas;
- didinti savivaldybių socialinio būsto fondą;
- mažinti pajamų mokesčius šeimoms, auginančioms vaikus ir prižiūrinčioms senus ir neįgalius šeimos narius.

Lietuvos Helsinkio grupės steigėjas, Jeilio (JAV) universiteto profesorius, poetas, vertėjas, literatūros kritikas ir publicistas **Tomas Venclova:**

ATEITIS PRIKLAUSO ŽMOGAUS TEISIŲ IDĖJAI

Ji šiandien darosi ne mažiau patraukli negu socialinės lygybės idėja. Pirmą kartą per daugelį metų buvo pademonstruota, kad Lietuvoje esama žmonių, kuriems demokratijos principai yra svarbiau už asmeninį saugumą. Svarbiausias mūsų veiklos akcentas buvo ne tautinis ir ne konfesinis. Mūsų prioritetas buvo žmogaus teisės, iš kurių logiškai išplaukia ir valstybinė nepriklausomybė, ir visavertis tautinis gyvenimas, ir mažumų plėtotė, ir sąžinės bei tradicinės ir netradicinės kultūros laisvė.

Lietuvos Helsinkio grupę sudarė skirtingi, kartais net priešingų pažiūrų žmonės, ir visi jie sugebėjo bendradarbiauti, neprarasdami pakantumo ir pagarbos vienas kitam. Taigi grupė buvo ne kokia nors partija, o veikiau mažytis demokratinio Seimo arba tiesiog demokratinės visuomenės modelis, – tai antras dalykas, kurį verta prisiminti kalbant apie Lietuvos Helsinkio grupę, nes tai ypatingai svarbu šiandieninei Lietuvai.

Iš pranešimo konferencijoje „Lietuvos Helsinkio grupė. Susitikimas po 30-ies metų“. Vilnius, 2007 m.

Disidentas, Lietuvos Helsinkio grupės pirmininkas, Lietuvos žmogaus teisių asociacijos Garbės pirmininkas, Nobelio taikos premijos nominantas, XX a. žmogumi tituluotas **Viktoras Petkus:**

APIE KGB AGENTUS

Su tais agentais, tariamais ar tikrais, daliniais ar nuolatiniais, reikėtų elgtis labai atsargiai. Pateiksiu tokį pavyzdį. Maskva buvo pavedusi žmogui šnipinėti pramonės objektus. Jis dirbo tą darbą Maskvai. Kyla klausimas, o ką jis bendra turėjo su Lietuva? Jis nuėjo ten tarnauti ir tarnavo.

Visai kitas dalykas, jei koks agentas rašė pranešimus, skundė savo draugus, kaimynus, bendradarbius. Arba tie, kurie tada išvažiuodavo į užsienį. Žinoma, kaip tada pavykdavo išvažiuoti svetur. Spirdavo, reikalavdavo parašyti, su kuo buvo susitikęs, bet ir tie žmonės nei dirbo saugumui, nei bendradarbiavo. Tokių pavyzdžių ne vieną dešimtį galima vardyti... Visus atvejus reikėtų spręsti individualiai...

“Pozicija”. -1992 m. rugpjūtis.

PRIEŠ VISAGINO AE STATYBĄ – SU DUJOKAUKĖMIS

Grupelė veidus paslėpusių jaunuolių, užsikabinę didelius plakatus su retoriniais klausimais dėl jėgainės, vaikščiojo automobilių aikštelėje tarp konferencijon besirenkančių žmonių. Šie smalsiai apžiūrino protestuotojus ir aptarinėjo žodžius, užrašytus ant plakatų, bet į kalbas su jais nesileido. Protestuotojai taip pat laikėsi tyliai – nedalino jokių skrajučių, nepuolė įtikinėti renginio dalyvių dėl neigiamo VAE poveikio.

„Kodėl kitos šalys nestato tokių reaktorių, kokį planuoja Lietuva?“, „Ar nemanote, kad Lietuva energetinę nepriklausomybę galėtų užsitikinti kitais šaltiniais?“, „Kiek kainuos branduolinių atliekų saugojimas – 1 mlrd., 8 mlrd. ar 13 mlrd. litų? Ar tai – valstybės paslaptis?“, „Kodėl Lietuvoje nėra nepriklausomos institucijos, atsakingos už atominę saugą?“, „Ar kas nors Lietuvoje žino, kokia bus galutinė VAE kaina?“ – retoriškai klausė protestuotojų plakatai.

Tiesa, užrašai juose buvo tik lietuviški, taigi didžiuliame būriui konferencijos dalyvių užsieniečių, tarp kurių yra Japonijos kompanijos „Hitachi“ vadovybės atstovų, greičiausiai liko nesuprantami.

<http://www.15min.lt/naujiena/pinigai/lietuvos-naujienos/pries-visagino-ae-statyba-su-dujokaukemis-194-248692#ixzz26ziS8Oz3>

LŽTA pozicija:

Bet koks mūsų šalies žingsnis į laisvę ir nepriklausomybę, juolab energetinę, yra pozityvus. Visagino AE yra strateginės svarbos dalykas.

Lietuva turi apsispręsti būti elektros pirkėja arba pardavėja.

Kol kas mokslas negali pasiūlyti visuomenei pigesnės elektros energijos už atominę. Todėl samprotavimai dėl būsimųjų elektros kainų tėra mėginimas nustatyti tai, ko nustatyti negalime.

Kai šalyje menkai vystoma gamyba, naujoje AE, tiek statant ją, tiek eksploatuojant, gali atsirasti naujų darbo vietų. Lietuva naudotų savo energiją.

Kita vertus, šalia mūsų valstybės sienos statomos dar dvi atominės jėgainės. Dėl pastarųjų į Lietuvos visuomenės nuomonę neatsižvelgiama. Aršūs Visagino AE priešininkai nereiškia protestų (ar protestuoja nežymiai) dėl to, kad už 50 kilometrų nuo sostinės yra statoma AE su Rusijoje pagamintu reaktoriumi. Jei Lietuvai nesaugu turėti branduolinį reaktorių, kuris pagamintas Japonijoje už 130 km. nuo sostinės, tai nelogiška būtų manyti, kad Rusijoje pagamintas reaktorius ir įrengtas už 50 km. nuo sostinės bus saugesnis. Oponentai nereiškia protestų (bent jau girdimų tarptautinėje bendruomenėje) ir dėl kitos Lietuvos pasienyje prie Kaliningrado statomos atominės jėgainės. Susidaro įspūdis, kad

svetimos atominės jėgainės su Rusijoje pagamintais reaktoriais mums yra saugesnės ir patikimesnės, negu Lietuvoje rengiama statyti atominė jėgainė su Japonijoje pagamintu reaktoriumi. Dėl to motyvai dėl atominės jėgainės saugumo Lietuvoje yra abejotini.

Be to Lietuvoje politinės partijos jau išreiškė valią, kad Lietuva liktų branduoline valstybe. Kol kas nėra parengtas AE projektas, nėra apskaičiuoti jos statybos kaštai, todėl visuomenė negali gauti patikimų duomenų apie būsimosios jėgainės kaštus. Parengus projektą ir turint detalius skaičiavimus, yra privaloma tartis su tauta ir visuomene. Visa Lietuvos tauta ir jos piliečiai, o ne verslo grupėms atstovaujančios partijos privalo spręsti tautos likimą liečiančius klausimus.

ATLIEKŲ DEGINIMO GAMYKLA IR BENDRUOMENĖS TEISĖS

Vilniaus Lazdynų bendruomenė kovoja už savo teises ir kategoriškai nepitaria planuojamos Vilniaus atliekų deginimo gamyklos statyboms, tačiau Vilniaus apygardos administracinis teismas priėmė sprendimą visuomenės nenaudai. Lazdynų bendruomenė ir kiti Vilniaus visuomenės atstovai ruošiasi kovoti iki galo, kad jiems pavojingos atliekų deginimo gamyklos Vilniuje nebūtų.

Moksliniais tyrimais įrodyta, kad komunalinių atliekų deginimo gamyklos daro neigiamą poveikį žmonių sveikatai ir aplinkai. Siūloma komunalines atliekas Lietuvoje rūšiuoti (statyti rūšiavimo gamyklas), perdirbti, siekti antrinio ir kitokio panaudojimo, tačiau ne deginti. Taip pat pakuočių gamintojus įpareigoti gaminti tik tokias pakuotes, kurias būtų galima perdirbti, kad nebūtų neperdirbamų pakuočių.

Situacija dėl planuojamos Vilniaus atliekų deginimo gamyklos lazdyniečiams darosi ypač pavojinga ir grėsminga (nurodyta konkreti jos vieta - Jočionių g. 13, Vilniuje, šalia Lazdynų). Dabar daug kas priklauso, kiek patys gyventojai aktyviai sugebės apginti savo teises.

http://www.vilnius.lt/seniunijos/lazdynai/index.php?open=true&menu_id=32

LŽTA pozicija:

Pagal Jungtinių Tautų Organizacijos Europos Ekonominės Komisijos (JTO EEK) *Konvenciją dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkos klausimais* (Orhuso konvencija) visuomenė turi teisę gauti išsamią informaciją apie planuojamos gamyklos poveikį aplinkai ir žmonių sveikatai. Šios konvencijos 9 str. 2 dalis nustato, kad mūsų valstybė, vadovaudamasi savo teisės aktais, užtikrina, jog bendruomenės nariai (suinteresuota visuomenė) turėtų teisę kreiptis dėl

priimtų sprendimų pakartotinio nagrinėjimo teisme ir (arba) kitoje nepriklausomoje ir nešališkoje įstatymų nustatyta tvarka įsteigtoje institucijoje siekiant teisiu ir procesiniu požiūriu užginčyti bet kokio sprendimo, veiksmo ar neveikimo teisėtumą Taigi Lazdynų bendruomenei, net ir pralaimėjus bylą administraciniuose teismuose, neužkertamas kelias kreiptis pagalbos į Europos Komisiją, kaip tai padarė Kazokiškių bendruomenė.

LŽTA gina bendrijas ir bendruomenes, atstovaujamos teismuose ir yra įsitikinusi, kad, jei atkursime teisinę valstybę, valdžia įgyvendinti projektus, kuriems nepitaria visuomenė, negalės.

DUMBLO SMARVĖ KANKINA VILNIEČIUS

Anot „Vilniaus vandenų“ atstovo, nuo dumblo sklindantis kvapas visiškai turėjo išnykti jau šiemet. Per dieną, atlikus įvairius vandens valymo darbus, susirenka apie 180 tonų dumblo. Pusę jo pasiima ūkininkai ir juo tręšia laukus. Tačiau kita dalis kaupiasi – jos imti nenorima dėl iki galo neištirto poveikio laukams ir augmenijai. Ši problema įsisenėjusi ir kankina ne tik Lazdynų, bet ir kitų aplinkinių rajonų gyventojus.

http://www.vilnius.lt/seniunijos/lazdynai/index.php?open=true&menu_id=32

LŽTA pozicija:

Lazdynų bendruomenė turi teisę teikti ieškinius teismuose ir reikalauti atlyginti žmonėms daromą žalą. Žala gali būti įvardijama kaip neigiamas poveikis sveikatai, bloga savijauta ar kitokio pobūdžio žmonių patiriami nepatogumai dėl sklindančio blogo kvapo. Tokie ieškiniai sudrausmintų ir priverstų valdininkus ir už „Vilniaus vandenų“ ūkį atsakingus asmenis sparčiau spręsti įsisenėjusią problemą.

DRAŠOS KELIAS
POLITINĖ PARTIJA

6

Brangūs Lietuvos piliečiai,

Neslėpsiu, aš ir pats dažnai traukdavau iš pašto dėžutės gniūžtėmis ir mesdavau į šiukšlių dėžę reklaminius kandidatų lankstinukus. Nemačiau prasmės balsuoti, nes mūsų šalyje jau dvidešimt metų beveik niekas nesikeičia: tų pačių politikų veidai, tos pačios įgrisusios kalbos apie korupciją, milžiniškas šilumos kainas, ubagiškas senolių pensijas ir varganus penkiasdešimt litų, kuriuos lyg malonę prieš eilinius rinkimus prie minimalios algos prideda valdžia.

Maniau, politika ne man. Dvidešimt dvejus metus skyriau žmonių bėdoms, gindamas juos teismuose-vykdyčiau iškilų Lietuvos žmonių priesaką saugoti ir ginti žmonių teises, nes prieš dvidešimt dvejus metus, dar sovietmečiu, garbūs rašytojai, kunigai, mokslininkai, menininkai ir teisininkai įkūrė Lietuvos žmogaus teisių asociaciją. 2005 m. tapau jos pirmininku. Rūpinausi, kad prieš įstatymą visi būtų lygūs, kad valdžia tarnautų žmonėms, o mūsų valstybė taptų saugiais namais lietuviams ir kitataučiams, visiems geros valios žmonėms.

Bet kasdien matydamas, kaip tūkstančiai jaunų šeimų, susikrovusios lagaminus, traukia į Vakarus, supratau, jog kažkas mūsų valstybėje negerai.

Mylinti motina neišsižada savo vaikų. O mūsų valstybė atsiriboja nuo kiekvieno, kuris pasiprašo užsienio šalies pilietybės. Mylinti motina neleis apvogti savo vaikų.

Sava valstybė neleis sukčiams žlugdyti bankų ir vogti senukų santaupas. Ji neleis plėsti savo piliečių šildymo sąskaitomis, LEO LT afera, neleis svetimšaliams išparduoti žemę, dėl kurios mūsų tėvai ir seneliai gyvulinuose vagonuose riedėjo į Sibiro tremtį.

Sava valstybė nenaikintų nuosavo laivyno, neuždarytų šimtų poliklinikų, mokyklų ir vaikų darželių, nevarytų vaikų ir jaunimo į miestus, palikdama nykti merdinčius kaimus. Ji neleis, kad gimtoji kalba būtų ujamama.

Sava valstybė visa, kas tėvų ir senolių užgyventa, tausoja ir saugo ateinančioms kartoms. Ji leidžia savo piliečiams plušėti tėvynės labui, saugo jų ramybę, rūpindamasi teisingumu, tvarka ir dorove. Tik tokia valstybė leidžia savo tautai išlikti ir augti.

Bet mums sakoma, kad turime savo valstybę, kad ji tikrai yra mūsų.

Tai kodėl taip nutiko? Kodėl mes gyvename tarsi užsitęsusi pokariu?

Jei Lietuva yra mūsų, tai kodėl mes visi, tarsi benamiai, stovime šalikelėje ir virkaujame?

Štai kodėl pasirinkau politiko kelią. Nežadu iš karto žmonėms tūkstantinių algų, nežadu perpus mažesnių šildymo kainų ar dvigubai didesnių pensijų - kiti tai žada jau dvidešimt metų.

Kurti savo valstybę galime tik atkakliu darbu ir tik veikdami kartu.

Ieškojau bendraminčių, kurie trokšta permainų į gera. Ir paaiškėjo, kad jų yra labai daug. Mes jungiamės į naująjį Sąjūdį. Esu su tais, kurie nori, kad žmonės atsitiestų ir atsikvėptų.

Nesutikau mielesnių žmonių už tėvynainius ir neradau gražesnės žemės už Lietuvą. Todėl visus kviečiu tikėti. Kviečiu ateiti balsuoti. Kad ir kaip to nesinorėtų. Balsuokite tik pagal savo sąžinę. O jei pritariate mano mintims, **balsuokite už politinės partijos "Drašos kelias" sąrašą Nr.6, sąraše mano numeris - 15.**

Lazdynų vienmandatė rink.apygarda Nr.9.

Nuoširdžiai Jūsų - Vytautas Budnikas

Redakcijos adresas: Laisvės pr.60, LT-05120 Vilnius

Nuotraukos iš "Pozicijos" archyvo

Tiražas 10000 egz. Spausdino "Pozicijos" spaustuvė. Užsk. Nr.....

Leidžia Lietuvos žmogaus teisių asociacija

Laisvės pr.60-302, LT-05120 Vilnius. El.paštas: komitetas@lzta.lt; www.lzta.lt

Apmokėta iš rink.sąsk. LT627044060007844342